

TARTALOM.

Fekete László dr. budapesti kir. közjegyző : Ügyvédi vagy közjegyzői kényszer telekkönyvi ügyekben.

Telman Sándor dr. pécsi kir. közjegyzőhelyettes : Hol köteles a közjegyző kihirdetés végett bemutatni a nála készült vagy letett olyan végrendeletet, amelyet maga nem hirdethet ki.

Antalfy Zsiros Aladár dr. budapesti kir. közjegyzőhelyettes : Bemutathatja-e a nem illetékes közjegyző az illetékes jegyzőnek kihirdetés céljából az általa felvett vagy nála letett végrendeletet.

Közlemények.

Judicatura.

Szerkesztői üzenetek.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő :

FEKETE LÁSZLÓ DR.

budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal : Budapest, II., Margit-körút 5/a. Tel. Aut. 517—16.

Ügyvédi vagy közjegyzői kényszer telekkönyvi ügyekben.

Országos ügyvédi értekezlet ismételten foglalkozott ezzel a kérdéssel, hogy tudniillik minden telekkönyvi ügyben tétessék kötelezővé ügyvéd vagy közjegyző közreműködése. Aminek a szankciója természetesen az lenne, hogy telekkönyvi hatóság érdemileg csak oly ügyben intézkedhetnék, amely ügyvéd vagy közjegyző közreműködésével kerül hozzá, ilyennek híjjával levő ügyet pedig ez okból érdemi intézkedés nélkül köteles lenne visszautasítani.

Általában „telekkönyvi ügyek“-re vonatkozik a postulatum. Mi az a „telekkönyvi ügy“? Első tekintetre minden, a telekkönyvi hatósághoz érkező kérelem. Így keletkezik ugyanis telekkönyvi ügy; mert a telekkönyvi rendtartás 60. §-a szerint „telekkönyvi bejegyzések csak a felek vagy hatóságok kérelme folytán... engedtettenek meg“. A bejegyzés alapjául szolgáló, ingatlanra vonatkozó ügylet (pl. adásvételi szerződés) „telekkönyvi ügy“-nek aligha nevezhető. Hiszen nagy kérdés, mikor kerül, sőt, hogy egyáltalában kerül-e az a telekkönyvi hatósághoz. Tudjuk, hogy csak legújabbans csak mezőgazdasági ingatlanokra vonatkozólag rendeli az 1920: XXXVI. t.-c. 96. §., 4. pontja „a saját névre való telekkönyveztetést.“ S ez is csak büntető rendelkezés. Ha nem teszek annak eleget, legfeljebb pénzbírságot fizetek.

A telekkönyvi kérelmek tehát kétfélék: felektől vagy hatóságoktól (per-, csőd-, hagyatéki bíróság, gyám-, pénzügyi hatóság stb.) érkező kérelmek. Utóbbiakra a kényszer nyilvánvalóan nem vonatkozhatik, első tekintetre szűkebbre vonandó tehát a tárgykör ilyenformán: „hatóságok kérelmén kívül minden más telekkönyvi ügyben: . . .“ vagy — telekkönyvi rendtartás terminológiájánál maradván: „a felek által előterjesztett kérelem esetén.“

Tisztázzuk azonban azt a kérdést, mire nézve kívánjuk tulajdonképpen a kényszert. Vagyis: mit értünk „telekkönyvi ügy“ alatt, amihez azután ügyvédi vagy közjegyzői kényszer kell. Az elidegenítő, megterhelő, szóval: **kötelmi** ügyletet, vagy az ennek alapján előterjesztendő telekkönyvi kérelmet. Az adásvételi szerződéshez nem kell ügyvéd vagy közjegyző, csak majd a telekkönyvi kérvényt kell annak ellenjegyeznie? Nincs kétségünk az iránt, hogy a postulatum a telekkönyvi bejegyzés alapjául szolgáló ügyletre vonatkozik és legfeljebb ezzel kapcsolatosan annak további fázisára is, amikor az ügylet „telekkönyvi ügy“-gyé nővi ki magát, a telekkönyvi hatósághoz előterjesztendő kérvényre is. Nincs kétségünk efelől, csupán rá akartunk mutatni, hogy nem éppen szabatos az említett értekezletek vonatkozó előterjesztésének — jelen szerény sorok címéül is tett — címe.

Tudjuk, hogy az *elidegenítő (kötelmi)* ügylet, mely követelési jogot adott tulajdonszerzéshez s melyhez, hogy tulajdonváltás, illetve, hogy telekkönyvi tulajdonváltás következék be, még tradíció, illetve telekkönyvi bekebelezés kell — csak nemrégiben még semmiféle alakszerűség előírva nem volt. Ingatlan tulajdonának átruházásához a tulajdonjog bekebelezése szükséges ugyan arra nézve, hogy a vevő harmadik személyekkel szemben is érvényesíthető dologbani jogot nyerjen, de arra nézve, hogy a tulajdonjog az eladóval szemben átruházottnak legyen tekinthető, elegendő volt, ha az átruházás oly tényeken alapult, amelyek alapján az eladó a vevőt tulajdonosnak elismerte és elismerni tartozott. (U. f. VII. 121.)

Ezzel a meglehetősen szabadelvű jogállapottal szakított a törvényi felhatalmazás alapján kiadott s az 5230/1922. M. E. sz. rendelet szerint, előbb a földreformról szóló 1920:XXXVI. t-c. 77. §-a szerint is, hatályában fentartott, illetve megerősített 4420/1918. M. E. számú rendelet, mely szerint ingatlant elidegenítő jogügylet s a szerződés megkötését megelőző előzetes meg-

egyezés (ami voltaképpen szintén elidegenítő jogügylet) érvényességéhez okiratba foglalás szükséges. Ezt a szabályt alkalmazza a Kuria — mint tudjuk — a visszavásárlási jogra (2693/1921.), opció esetére (4331/1920.); az ezen törvényes (Kuria P. V. 299/1921.) rendelet nyomán kifejlődött gyakorlat megállapította, hogy jogügylet okiratba-foglaltnak csak akkor tekinthető, ha a megfelelő és kölcsönös jognyilatkozatokat magában foglaló okiratot a szerződő felek aláírják, illetve a mindenben egyezően két példányban kiállított okiratnak a szerző fél részére átadott példányát az átruházó, az utóbbi példányát pedig a szerző fél névaláírásával ellátja. (Kuria 5611/1921.)

Vagyis: a jogügyletek e kategóriáját a törvény kényszerítő jogszabállyal alakszerű jogügyletté — formales Rechtsgeschäft — teszi, melyekre nézve a *létesülési* kellékként megszabott alakszerűség az illető ügyletről, illetve annak essentialia-iról. (27. sz. polg. jogegys. döntv.)* készült okirat.

Tehát a minimális kellék. Egy okirat — az ügylet leglényesebb *tartalmi* kellékeiről (vételnél vétel tárgya és vételár) szóló okirat — mindkét szerződő fél aláírásával, vagy két azonos okirat a felek kölcsönös aláírásával. S csak aláírás.

Az okirat tartalma tekintetében az essentialiakon túl menni nem kell, így nem kellék, hogy az ingatlan, melynek azonossága különben megállapítható, betéti vagy helyrajzi szám szerint megjelölve legyen, sem az, hogy pl. tűzkárbiztosítás átvétele, szerződési költségek viselése, a birtokbalépés stb. szabályozva legyen; az sem érinti pl. az ügylet érvényét, hogy az ingatlant terhelő özvegyi jogról az okirat nem szól (Kuria 971/1921.)

Megemlítjük, hogy az 1920: XXXVI. t.-c. 62. §-a szintén előírja a járadéktelek-szerződéshez az írásbeli formát, véleményünk szerint feleslegesen, hiszen az ily szerződés is elidegenítés, tehát már a 4420/1918. M. E. sz. rendeletnél fogva írásba foglalandó.

Már most: a címben foglalt postulatum a jelenlegi állapottal szemben nyilván *két irányban kíván megszorítást*, nevezetesen 1. *nemcsak az ingatlant elidegenítő jogügyletekhez, hanem ingatlanra vonatkozó más jogügyletekhez is kíván okiratot*, és pedig 2. *mindezekhez nem egyszerű okiratot, mint aminő az elidegenítő*

*) V. ö. „Az ingatlan elidegenítését célzó jogügylet tartalmi kellékei“ c. cikkemet a *Magyar Jogi Szemle* VI. évf. 7. számában.

jogügyletkez ma kívántatik, hanem olyat, mely ügyvéd vagy közjegyző közreműködésével készül.

Mi indokolja e kívánalmakat?

Érdekes volna, — ha volna — az elidegenítéshez okirati kényszert előíró kormányrendeletnek az indokolását olvasnunk. Ennek a nem ismert, legalább autentikus formában nem ismert indokai meg az itt tárgyalt kívánalmak indokai nyilván egy csapáson haladnak.

Nem is egészen újak ezek a kívánalmak s azok érdekében igen értékes helyekről nagyon súlyos érvek hangzottak már el.

Az ily irányú rendelkezések indoka kétségtelenül a földbirtok védelme.

Amint az ingatlan-forgalom régi rendjében a megintés, a hiteles hely, az ezekkel járó bizonyos solennitások (fissio perennalis, litterae testimoniales, introductio vagy statutio) mind azt célozták, hogy bizonyosságot szolgáltatassanak, s főként, hogy elejét vegyék könnyelmű, meggondolatlan lépésnek, de — részadásnak is.

Az ingatlan főként a földmives-osztályra nézve az existenciális alap, melynek meggondolatlan elidegenítése sokkal nagyobb veszedelem, mint más vagyontárgyé. (Terv. Ind. 1414. §-hoz.) (A Terv legújabb szövegéhez Indokolás egyelőre nem jelent meg. Mi itt s az alábbiakban a Terv. korábbi szövegére, illetve ennek Indokolására hivatkozunk.)

A ma fennálló okirati kényszer bizonyos fokig — de mindjárt hozzátehetjük: nagyon csekély mértékben — elejét veszi annak, hogy egy elhirtelenkedett nyilatkozatból elidegenítés legyen. De nem véd meg az elhirtelenkedett írásbeli nyilatkozattal szemben. Mikor — láttuk — oly kevés kell ahhoz, hogy az okirat jogérvényes írásbeli nyilatkozat legyen.

Azok az előbb említett fontos szempontok bizony amellet szólnak, hogy hatályosabb eszközökkel kíséreljük meg elejét venni az elhamarkodott s sokszor tájékozatlanságból, tudatlanságból eredő s később keserű bánatot okozó lépéseknek. Nem sok szociális érzékre vallana, ha emellet azzal mennénk el: a póruljárt magára vessen, ő tehet róla.

Bocsássunk oda egy kis fényt, ahol két ember (oly sok esetben az egyik számító, ravasz, a másik gazdaságilag gyenge, könnyelmű vagy tudatlan) összeül „okirat“-ot szerkeszteni. Egy kis

nyilvánosságot! És — legtöbb esetben erre is nagy szükség van — egy kis utbaigazítást, ellenőrzést! Nyilvánosságot és felvilágosítást megbízható, szakértelemmel bíró s felelős egyén személyében.

Egyszerű okirati kényszer — ez már kipróbált tény — nem vált be s nem sok haszonnal járt. Erősebb prophylaxisra van szükség.

Mint ahogyan a külföldi jogokban majdnem mindenütt van erősebb prophylaxis. Pedig azokban, vagy legalább azok némelyikében — a közművelődés fokára gondolunk — nem is volna arra oly szükség, mint éppen nálunk.

Vessünk csak egy tekintetett a külföldi jogokra.

A Code Napoleon régen előírja az okirati kényszert, mondván:

Il doit être passé acte devant notaires, ou sous signature privée, de toutes choses excédant la somme ou valeur de cent cinquante francs (1341. §.).

La vente peut être faite per acte authentique ou sous seing privé (1585 §.).

E codex az ajándékozásra közjegyzői kényszert ír elő: tous actes portant donation entre-vifs seront passés devant notaires (931. §.).

Hát még a jelzálogjognál minő erős a formai kellék, a 2127. § szerint u. i. La hypothèque conventionnelle ne peut être consentie que par acte passé en forme authentique devant deux notaires, ou devant un notaire et deux témoins.

A német polgári törvénykönyv 313. § a szerint ein Vertrag, durch den sich der eine Teil verpflichtet, das Eigentum an einem Grundstücke zu übertragen, bedarf der gerichtlichen oder notariellen Beurkundung.

Sőt a 925. § előírja: die zur Übertragung des Eigentums an einem Grundstücke nach § 873 erforderliche Einigung des Veräußerers und des Erwerbers (Auflassung) muss bei gleichzeitiger Anwesenheit beider Teile vor dem Grundbuchamt erklärt werden.

A felhivott 873. § szerint telekkönyvi bekebelezés előtt az Einigung csak akkor kötelező, wenn die Erklärungen gerichtlich oder notariell beurkundet oder vor dem Grundbuchamt abgegeben... sind.

Ugyanez áll ugyanezen § szerint az átruházáson kívül a következő esetekre u. m. Belastung eines Grundstücks mit einem

Rechte sowie die Übertragung oder Belastung eines solchen Rechtes.

Tehát az elidegenítő (kötelmi) ügyletre vonatkozóan közokirati kényszer (313. §), a teljesítő ügylethez, a megterheléshez, bejegyzett jogok átruházásához s megterheléséhez az Einigung, mely a telekkönyvi bejegyzést megelőzően csak úgy érvényes ha közokiratba vagy a telekkönyvi hatóság előtt tett nyilatkozatba foglaltatott, vagy a kötelezett szabályszerű bekebelezési engedélyt adott, tulajdonátruházás esetén pedig specialisan az Einigung-nak a telekkönyvi hivatalban a felek együttes jelenlétében kell megtörténnie.

A svájci polgári törvénykönyv 657. §-a szerint der Vertrag auf Eigentumsübertragung bedarf zu seiner Verbindlichkeit der öffentlichen Beurkundung. Másként tehát nem verbindlich, semmis.

A 779. § szerint der Vertrag auf Errichtung eines Grundpfandes bedarf zu seiner Verbindlichkeit der öffentlichen Beurkundung.

A 746. § szerint a haszonélvezetnél für den Erwerb . . . bei Grundstücken . . . gelten die Bestimmungen über das Eigentum.

Ezekkel egybehangzóan a svájci kötelmi jog 216. §-a szerint Kaufverträge, die ein Grundstück zum Gegenstand haben, bedürfen zu ihrer Gültigkeit der öffentlichen Beurkundung.

Tovább a 243. § szerint sind Grundstücke oder dingliche Rechte an solchen Gegenstand der Schenkung, so ist zu ihrer Gültigkeit die öffentliche Beurkundung erforderlich.

S bár igazán távol áll tőlünk, hogy a frisskeletű utódállamok u. n. jogára hivatkozzunk, mégis megemlítjük, hogy a cseh állam törvényei szerint ingatlanra vonatkozó ügyleteknél bizonyos értékhatáron felül mint minimális kellék elő van írva az aláírásoknak közjegyzői hitelesítése.

Amidőn ezek szerint jóformán mindenütt nemcsak az ingatlanelidegenítő, de ingatlanra vonatkozó egyéb ügyletek tekintetében is szigorú formaszűrség van előírva, mi lehet az oka, hogy nálunk csak a legujabb időkhöz éppen semmi, manapság is igen minimális formakellék van megállapítva.

Tradícióhoz való ragaszkodás aligha. Hiszen a régi jugunkban ugyan erős formaszűrség volt. Aligha tévedünk, hogy ez a helyzet a helytelenül értelmezett „szabadság“-nak a szüleménye, (mely magán viseli a tulhajtott liberális felfogásnak, a laissez faire,

laissez passer elvnek bélyegét,) melynek törvénye: minél kevesebb beavatkozás az egyén dolgaiba, félre minden korláttal, mely a szabadversenyt meg a szabad fejlődést korlátozhatja, a gazdaságilag gyengébb, az alacsonyabb értelműségű pedig magára vessen, ha a küzdőtéren marad.

Hogy ez az elv ezen a területen is diadalmasodjék, az e téren meglevő, még inkább megvolt „szabadság“ érdekében az okirati kényszer ellenében több érvet szoktak felsorakoztatni. Ezekkel kívánunk az alábbiakban röviden foglalkozni.

Az első, hogy az ingatlan tárgyazó ügyletek feltételeinek szigorítása az ingatlanforgalom megbénítására vezet, mely az ingatlanforgalmat lehetetlenné téve, a földmivesszótlyt ilykép ismét röghöz köti. (Terv. Ind. az 1114. §-hoz.)

Hát először is: olyan nagy baj-e ez a „röghöz-kötöttség“? Nem éppen a röghöz-kötést célozza éppen napjainkban számos intézkedés? A földreform-törvény 70. §-a azt mondja: az állam azért juttat egyeseknek ingatlanokat, hogy részükre állandó családi tűzhelyet tartósan biztosítson. Ha a röghöz-kötés a most juttatott földekre nézve földbirtokpolitikai cél, a már meglevő ingatlanokra nem az? Pl. az ősi, öröklött földre?

Az ügyvédi vagy közjegyzői kényszer nem bénítja meg, annál kevésbbé teszi lehetetlenné az ingatlan átruházását; ha valaki jól megfontolt elhatározás alapján új életexisztencia érdekében ingatlanát pénzzé akarja tenni megteheti, a kényszer csak azt eredményezi, hogy: először inkább megvédi az elhamarkodott lépéstől, másodsor inkább megvédi a kapzsi haszonlesés meg — a zugirások fércmunkáiból eredő perek veszedelmeitől.

Itt most álljunk meg egy pillanatra.

Rég tudott dolog, hogy a perek temérdek nagy száma ezekből a zugirásmunkákból ered. Az ugynevezett „blanketták“ értelmetlen kitöltése; előbb a félrevezetés s azután mindjárt a „véletlenül éppen kéznél levő“ blanketta . . . Csodálatos s szinte contra bonos mores, hogy az állam nemcsak hogy tűri, de nyíltan tudomásul veszi, sőt szabályozza a zugirászkodást. S ezzel a maga tekintélyével ad létjogosultságot hozzá nem értő, jogot nem tudó emberek kontárkodásának. És ezt a kontárkodást meg kell fizetni, sőt — az esetek nagy részében — maga az államhatalom szabja meg a díjat. Hol ott a logika, hogy egyebütt véd az állam a „képesítéssel nem bíró“ emberekkel szemben, itt meg egyenest

rászabadítja jóhiszemű polgárait a kontárokat. Az sem érthető, hogy azoknak, kik a jogról éppen, hogy csak hallottak valamit, megengedett a „magánmunkálat“, de az meg *egyenesen elképesztő, hogy azoknak is megengedi az állam a zugirászkodást, akik a joghoz még csak nem is konyítanak. Hogy intézményesíti a blankettát, amely így bevonul „jogintézményeink közé.“* A földreformról szóló 1920: XXXVI. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott 60.000/1921. F. M. sz. földmivelésügyi és *igazságügyminiszteri* rendelet 235. §-a szerint u. i. az ingatlanforgalom üzletszerű közvetítésének engedélyezése iránt benyújtott kérelmekhez csatolni kell többek közt „az üzletben használandó adás-vételi szerződések, kötelevek, megbízások s más hasonló okiratok *mintáinak* három-három példányát“ amiket azután az O. F. B. a 236. § szerint „megvizsgál.“

Tudjuk jól: azt szokták ellenvetni, hogy hát legtöbbször egyszerű dolog az az adásvételi szerződés, beleillik szépen a blankettába. Elismerjük, hogy az esetek nagy százaléka egyszerű, de szintén nagy százalék az, amely nem sablonszerű. És éppen az a baj, hogy — megfelelő ítélőképesség híján — meg lelkiismeretlen keresni vágyásból ezt is beleszorítják a blankettába és ezekből a torz-szüleményekből lesz majdnem bizonyosan minden esetben per. S már magában véve annak megítéléséhez, hogy valami egyszerű, sablonos ügy-e, szintén szakértelem, jogi tudás szükséges.

A másik sűrűn hallott ellenvetés (Terv. Ind. is), hogy a kivánt kényszer az ingatlanok forgalmának megdrágításával járna, mely éppen a legszegényebb földmives-osztályt sújtaná, melynek ingatlan a költséget el nem bírván, ingatlana ekkép elidegeníthetlenné válik.

Mindenekelőtt előrebocsátjuk, hogy — teljesen objective véve — a közjegyzői díjtételek, különösen a nagyobb értékű ügyleteknél nem magasak; azután ne feledjük, hogy a „magánmunkálat“-ért, a zugirász „munká“-jáért is jár, sokszor igen tetemes díj. Amihez ha hozzávesszük a fércmunkából oly gyakran keletekező per költségeit, alighanem jobban jár a fél, ha jó munkát kap, talán magasabb díjért.

Azt hisszük, hogy ez az érv a mai viszonyok közt teljesen idejét mulata. A különben is majdnem kivétel nélkül mindig a vevő által viselendő szerződési költség ma nem oly akadály, mely az

ingatlant „eladhatatlanná“ teszi. És azután az már igazán igen egyszerű részletkérdés, hogy megfelelő, **progresszív** díjskálák készüljenek, amely mellett az igen csekély tárgyértékű szerződések igen olcsó díj mellett volnának készíthetők.

A harmadik ellenérv, amelyet ismét a Terv. Ind. is hangoztat: minél nehezebb a forma, annál nehezebben megy át a köztudatba, az a veszély tehát, hogy nagy számmal jönnének létre (sic!) oly szerződések, amelyek a törvényes alakszerűségnek nem felelnek meg, így a tkv. mellett ismét egy azzal ellenkező tényleges állapot fejlődne ki s ekként a jogbiztonság közgazdasági életünk nagy kárára ismét hosszú időre megzavartatnék.

Ha az előszabott forma érvényességi kellék, nem jönnének létre, mert anélkül nem jöhetnének létre a forma híján levő szerződések. A forma megszabásának ugyanis csak úgy van értelme, ha szankcióval jár. A szankció pedig csak az lehet, hogy meg nem felelő formájú szerződéstől a jogsegély megtagadtatik. Akkor is, ha a tényleges átadás meg is történt. Mert enélkül a kényszer üres és tartalmatlan szabály lenne.

Ez az ellenérv ma, amikor kötelező az írásbeli forma, tulajdonképpen idejét mulata. Hisz ugyanaz felhozható lett volna az írásbeli forma kötelezővé tételekor. Már pedig az ezen ellenérv, illetve skrupulus dacára behozatott. És ez okból ebből tudunkkal semmi nagyobb veszedelem nem lett. Hiszen ma is előfordulhat, hogy valaki szóbeli szerződéssel, tehát érvénytelen ügylettel eladja és át is adja ingatlanát, tkvi átírást persze nem kérnek, az új birtokos (tulajdonosnak nem nevezhetem) éveken át benn ül a birtokban.

Koncedáljuk egyébként, hogy az új rendelkezések megtételénél — átmenetileg — azok nemismeréséből kifolyólag történnek méltánytalanságok. Azt kell azonban mérlegelni, fontosabb-e a szigorubb formák által megvalósítani kivánt cél, mint az egyest érő, bizonyára nem is oly gyakori méltánytalanságok figyelembevétele.

És végtére a formaszerűtlen, tehát érvénytelen ügylet folytán tényleg át is vett ingatlan tekintetében az új birtokos nem is lesz egészen védtelen. A jogszerző tény, az ügylet defektusa folytán ugyanis bár dologi jogot nem szerzett, de az általános szabályok szerint az átadó (nem mondjuk, hogy elidegenítő), azt az értéket amit az érvénytelen ügylet folytán a másiktól szerzett, visszatéríteni köteles (condictio). Tehát: az előbbi állapot helyreállítása,

amely mellett — megengedjük — még mindig eshetik méltánytalanság, de mégis ilyenformán annak köre szűkebbre szorul.

További ellenérv: hol van abban ráció, hogy ha a sokkalta nagyobb értékű ingó forgalmánál nem kívánunk alakszerűséget, a néha igen jelentéktelen értékű ingatlannál pedig azt megkívánjuk. Ez is meghaladott ellenérv, miután a mai jog is már minden ingatlanforgalmi ügyletnél kíván alakszerűséget. Most csak arról van szó, hogy ingatlanforgalmi ügyletnél még több alakszerűség legyen szükséges. —

Azok a sokkalta sokkal nagyobb értékű ingók rendszerint oly gazdaságilag erős s nagyobb intelligenciájú egyének kezén vannak, akik ily intézményes védelemre nem szorulnak. De a formaszűrés kötelezővé tétele ingók tekintetében gyakorlatilag sem volna keresztülvihető. Amiből azonban egyáltalában nem következik, hogy ez okból azt ott is ejtsük el, ahol gyakorlatilag keresztülvihető.

Azzal az ellenérvvel is találkozunk, hogy a formaszűrés nehézkessé teszi az ügyletkötést annyiban is, hogy esetleg a fél lakóhelyén nincs megfelelő jogi személy. Hát ma már az a helyzet, hogy az első, de a legrosszabb esetben, a második szomszédos faluban bizonyára van.

Ismételjük: a kívánt reform két irányban jelentene módosítást: 1. *nemcsak az ingatlant elidegenítő, hanem ingatlanra vonatkozó más jogügyletkez is kíván okiratot és pedig 2. mindezekhez ügyvéd vagy közjegyző közreműködésével készült okiratot.*

Az elidegenítő ügyletekkel már fennebb bővebben foglalkoztunk.

Mindazok az igen fontos szempontok, amelyek az elidegenítő ügyletek formaszűrését indokolják, kívánatosá teszik ugyanazt egyéb, ingatlanra vonatkozó s telekkönyvileg is fogatosítandó ügyletekre.

Az elidegenítésen kívül melyek azok az ügyletek, melyek „telekkönyvi ügy“-gyé lesznek, vagy lehetnek. Erre feleletül az kell néznünk, melyek azok a jogok, amelyek telekkönyvi bejegyzés tárgyai lehetnek. A zálogjog, a szorgalom, a telki lehet, mint dologi jogok, a bérleti s haszonbérleti jog, a visszavásárlási s elővételi jog, az opció (feltételes vételi jog), mint eldologiasított kötelmi jogok. Ha csak ránézünk ezekre, rögtön látjuk, hogy az ezen jogokat megalapozó jogügyletek az ingatlantulajdonos szempontjából

elvébenbe vágó jogi tények; sok esetben majdnem oly jelentőségűek, mint az elidegenítő ügylet.

A tulajdonos, ki könnyelműségében agyonterheli ingatlanát, ezáltal tulajdonképpen nem idegeníti-e azt el? (Mellesleg: jelzálogos követeléseknél igen gyakran a hitelező megkívánja most is a közjegyzői okiratot a maga érdekében.)

Az opció, elkötelezése az ingatlanak, nem áll-e már nagyon közel az elidegenítéshez?

A bérlet s a haszonbérlet — mely a telekkönyvbe tudva-levőleg csak fontosabb esetekben, hosszú bérlet idő esetén kerül — éppen ezekben az esetekben nagyfokú megkötöttsége a tulajdonosnak.

A jogügyletből keletkező szolgálatom — legyen az akár telki, akár személyes — a telki teher, az építményjog (mely utóbbihoz már a Tervezet is előírja a közokirati kényszert, 584. §) lehetnek — és rendszerint azok is — igen nagy jelentőségű s nagy megkötöttséggel járó korlátozások.

Mindezeknél a megfontoltság, a nyilvánosság, a felvilágosítás, a segítő kéz nagyjelentőségű lenne a tulajdonosra nézve. Indokolt tehát ezekre nézve is az erősebb formaszűrés. Amint hogy az — fennebb láttuk — a külföldi jogokban az elidegenítő ügyleteken kívül egyéb telekkönyvi ügyekre nézve is elő van írva.

Véleményünk szerint az megfontolandó lenne, vajjon indokolt lenne-e formaszűrését előírni zálogjog, szolgalmi jog stb. tekintetében való egyszerű tehermentesítés esetén. Semmi esetre sem tartanók indokoltnak a formai megkötöttséget egyszerű feljegyzések esetén. P. o. kiskoruság törlése, a nő nevében házasságkötése folytán beállt változás bejegyzése stb.

*

Az itt tárgyalt kérdés természetesen csupán csak egy része az okirati kényszer kérdésének.

Más lapra tartozik, hogy az ingatlant tárgyazó ügyleteken túl mily ügyletek s illetve egymással mily viszonyban álló személyek ügyletei vonassanak okirati, minősített okirati illetve közokirati kényszer alá.

Fekete László dr.

Hol köteles a közjegyző kihirdetés végett bemutatni a nála készült vagy letett olyan végrendeletet, amelyet maga nem hirdethet ki?*

Irta: **Telman Sándor dr.** pécsi kir. közjegyzőhelyettes.

A 11000/1928. I. M. számú rendelet 17. §-ának 7. bekezdésében olyan rendelkezés foglaltatik, amely szerint másik kir. közjegyző részéről bemutatott végrendeletet ennek jelenlétében kell az illetékes közjegyzőnek kihirdetnie. A rendeletnek ebből a szövegből sokan azt a következtetést vonják le, hogy a kir. közjegyzőnek „az általa felvett, vagy nála letett“ végrendeletet — ha azt nem maga hirdeti ki — kihirdetés végett az „illetékes“ közjegyzőnél **kell** bemutatnia.

Elképzelhető-e ez az eset valósággal a törvény alapján?

Az alábbiakban megkísérlem kimutatni, hogy a törvény szövege és annak helyes értelmezése alapján ilyen kötelezettség nemcsak meg nem állapítható, de jogilag még a lehetősége is ki van zárva annak, hogy a végrendelet kihirdetése ilyen módon történhessék.

Az Öen-nek a végrendelet kihirdetéséről rendelkező 5. §-a szerint az *illetékes* kir. közjegyző minden nála őrzött vagy hozzá eljuttatott végrendeletet maga hirdeti ki, hacsak az Öe. 22. §-a (illetőleg az Öen-nek eme §. helyébe lépett 4. §-a) értelmében nem kell az iratokat azonnal a bírósághoz beterveznie. A kihirdetés joga a törvény szerint csak az eljárásra „illetékes“ kir. közjegyzőt illeti meg. Ha a közjegyző az eljárásra nem illetékes, vagy e tekintetben csak kétség is merülhet fel, végrendeletet nem hirdethet ki. Mi tehát a teendője ilyen esetben?

*Mind ez a cikk, mind pedig a következő, közvetlenül az Öen. életbelépése után küldetett be s ezeknek az előző számban való közzététele csak helyszüke miatt maradt el.

Nincs még egy kérdése az új eljárásnak, mely körül oly élénk vita indult volna meg, mint az itt tárgyalt kérdés. S itt csak jelezzük, hogy sok kartárs nem osztja az e cikkekben körvonalazott álláspontot s — a gyakorlatban sem követi.

Szerk.

A törvény szövegét vizsgálva élesen meg kell különböztetnünk, vajon magán vagy közzérendelethez kihirdetése forog-e szóban. Az Öen. 4. §-ának 3. pontja ugyanis azt az általános jellegű rendelkezést tartalmazza, hogy minden olyan esetben, amikor a végrendeletet nem neki kell kihirdetnie, be kell azt az iratokkal együtt terjesztenie az illetékes járásbíróhoz, amely azután a végrendeletet kihirdeti s az iratokat vagy visszaadja a közjegyzőnek, vagy az illetékes járásbíróhoz teszi át.

A törvénynek ez a rendelkezése tehát azt az alternatívát állítja fel, hogy a közjegyző vagy maga hirdeti ki a végrendeletet, vagy be kell azt terjesztenie kihirdetés végett a bírósághoz. Tertium non datur. A *törvény* nem hatalmazza fel a közjegyzőt arra, hogy a végrendeletet közvetlenül az illetékes közjegyzőnek is megküldhesse vagy bemutathassa.

Nem férhet ugyan kétség ahhoz, hogy a bírósághoz betervezésre vonatkozó rendelkezés ebben az esetben elsősorban az írásbeli magánvégrendeletekre vonatkozik, t. i. azokra amelyeket akár a halálesetfelvételi ívvel, akár egyébként az Öe. 25. §-ának 1. és 2. bekezdése s az azt kiegészítő Öen. 16. §-a értelmében közvetlenül a közjegyzőhöz küldtek meg; mert hiszen a közzérendelethez nézve az alaptörvénynek külön rendelkezései vannak, amelyeket a novella egyáltalában nem, illetőleg csak részben érintett, tehát jelenleg is érvényesek. Vegyük azonban ezeket is vizsgálat alá.

Ilyen meg nem változtatott, tehát ma is feltétlenül érvényben levő rendelkezés az Öe. 25. §-ának 3. bekezdése, amely szerint a kir. közjegyző a nála levő vagy neki átadott végrendeletet a székhelyén levő kir. járásbírósnak tartozik bemutatni. Ezt a rendelkezést ugyan az Öen. 5. §-a annyiban módosította, hogy feljogosította a közjegyzőt arra az esetre, ha ő az „illetékes“ közjegyző a maga készítette vagy nála letett végrendelet közvetlen kihirdetésére. Egyebekben azonban az alaptörvénynek ez a szövege változatlanul megmaradt, tehát minden más esetre nézve irányadónak kell lennie.

Ugyan ilyen meg nem változtatott tehát ma is feltétlenül érvényben levő rendelkezés az Öe. 28. §-ának 1. bekezdésében foglalt az az utasítás, hogy a kir. közjegyző részéről a bírósághoz bemutatott végrendeletet a közjegyző jelenlétében azonnal ki kell hirdetni.

Az alaptörvénynek ez a két érvényben hagyott rendelkezése vonatkozásba hozva még különösen az Öen. 4. §-ának 3. pontjában kifejezett, fentebb idézett általános jellegű rendelkezéssel, világosan megmutatja a törvényhozó célzatát, hogy t. i. a közbérendeletek kihirdetésére vonatkozó jogszabályokon csak annyiban kívánt változtatni, amennyiben az *illetékes közjegyző birtokában lévő közbérendelet kihirdetését ennek a közjegyzőnek a jogkörébe utalta*. — Egyébként azonban a régi állapotot teljesen felborítani nem kívánta, mert ha ez lett volna a szándéka, úgy azt világosan kifejezésre juttatta volna a régi jogszabályok hatályon kívül helyezésével, illetőleg kifejezett módosításával. Ám a novella sem a végrendeletek kihirdetéséről szóló fejezetben, sem egyebütt nem csak kifejezetten nem rendel, de közvetve sem enged következtetést arra, hogy a kir. közjegyző a nála levő vagy neki átadott végrendeletet — ha a kihirdetésért maga nem jogosult — más közjegyzőhöz küldje meg, vagy vigye el kihirdetés végett.

Nem változtat a dolog lényegén az Öen. 5. §-ának utolsó bekezdésében foglalt az a rendelkezés sem, hogy az Öe. 28. és 29. §-ainak rendelkezéseit megfelelően akkor is alkalmazni kell, ha a végrendeletet a közjegyző hirdeti ki. Az Öen. 5. §-ának utolsó bekezdése ugyanis csak a közjegyző előtt történő kihirdetéssel egybekötött formásokat szabályozza s ezért az ott felhívott törvényhelyek természetesen csak annyiban jöhetnek tekintetbe, amennyiben azok ilyen alkalommal a dolog természetéből kifolyólag általában alkalmazást nyerhetnek. *A főkérdést azonban, hogy t. i. hova kell a közjegyzőnek a végrendeletet kihirdetés végett bemutatnia, a törvényszakasznak ez a bekezdése el nem dönti, illetőleg nem érinti.* A 28. §-nak a félreértésre okot adó harmadik mondata továbbra is csupán arra az esetre vonatkoztatható, ha a közjegyző az „általa felvett vagy nála letett“ végrendeletet kihirdetés végett a bíróságnak mutatja be, de nem „alkalmazható megfelelően“ abban az esetben, ha a végrendelet kihirdetését közjegyző fogantatja, mert ilyen esetben ez a rendelkezés egyszerűen tárgyaltan, illetőleg elképzelhetetlen a fennálló és fentebb idézett törvényes rendelkezések folytán.

Hogy milyen abszurd eredményekre vezetne a kifogásolt tételnek mint követelménynek a felállítása, nyomban kitűnik, ha különböző bíróságok területén működő vidéki közjegyzőkre gondolunk. Az eljárásra A. helyen lakó közjegyző illetékes, a közbé-

rendeletet azonban az ország másik végében B. helyen lakó közjegyző készítette. Ez az utóbbi tehát amikor a végrendelet halála tudomására jut, üljön vonatra és vigye el a nála levő közbérendeletet kihirdetés végett személyesen az ország másik végére A.-ba? Mert a közbérendeletet — miután azt kezéből eredetiben ki nem adhatja — csakis ilyen módon juttathatná el az illetékes közjegyzőhöz.

Azt lehetne erre felelni, hogy a fentebb említett állítólagos szabály csak az *egy helyben lakó közjegyzőkre alkalmazható* s ezekre is csak fakultatíve. Tehát beküldhetik a náluk levő közbérendeletet a bírósághoz is.

Ámde kérdem én erre, mi jogon állíthatunk mi fel ilyen önkényes megkülönböztetéseket? Ubi lex non distinguit nec nobis est distinguere! És általában honnan lehet leszámaztatni azt a jogot, hogy a végrendeletet egyik közjegyző a másiknak mutathassa be kihirdetés végett, amikor a törvényben sehol erre feljogosító rendelkezés nincs.

Szerény nézetem szerint nagyon merész törvénytárgyalás szükséges ahhoz, hogy a fentebb vázolt következtetésekre lehessen eljutni. Olyan törvénytárgyalás ez, amely már az önkénykedéssel határos s ha valakinek úgy éppen a közjegyzői karnak, mint a jogbiztosság és törvénytiszteltet hivatott öröknek kell sikra szállania az ilyen tendenciák ellen.

Elvégre a dolog lényegét tekintve elvileg igazán semmi akadályt nem látnám annak, hogy minden végrendeletet a közjegyzők hirdessenek ki s a bíróságokat egészen bátran ki lehetne ebből a ténykedésből teljesen kapcsolni. Az a rendszer, amelyet a novella a végrendeletek kihirdetése terén létesített éppen nem célszerű, főlegesen komplikált és sallagos. A nem legszerencsésebben szerkesztett törvényszöveg sem alkalmas arra, — különösen az Öen. 4. §-ával összefüggésben — hogy ezen a téren minden homályt és kétséget eloszlasson. Mindez azonban nem lehet ok arra, hogy már most a törvény alkalmazására hivatott közjegyzői kar túltegye magát minden korláton és egyéni ízlése szerint alakítson: javítson vagy rontson azon a téren, amely egyedül a törvényhozás kompetenciájába tartozik.

Marad tehát egyedüli érvnek a vitatott értelmezés mellett a 11000/1928. I. M. számú rendelet 17. §-ának fentebb már idézett ominozus mondata, amit azonban kénytelen vagyok egyszerűen

lapszusnak minősíteni, aminő — mint minden emberi alkotásban — előfordul még több is a rendeletben, sőt magában a novella szövegében is. Ha pedig nem lapszus a rendelet idézett helye, akkor meg azért nem lehet irányadó, mert rendelet a törvénnyel nem ellenkezhetik, már pedig amit a rendeletnek idézett mondata rendel, az a fentebb hivatkozott törvényhelyekbe ütközik.

A közjegyző tehát az „általa készített vagy nála letett“ végrendeletet, ha annak kihirdetése nem esik saját jogkörébe a törvény értelmében kihirdetés végett feltétlenül a bíróságnak köteles bemutatni és csakis ennek mutathatja be!

Quod erat demonstrandum.

Bemutathatja-e a nem illetékes közjegyző az illetékes jegyzőnek kihirdetés céljából az általa felvett vagy nála letett végrendeletet.

Megbeszéli: **Antalffy Zsiros Aladár dr.**

budapesti kir. közjegyzőhelyettes.

Az örökösödési novellát tárgyaló két munka fekszik előttem. A két munka ellenkező nézetben van abban a kérdésben, vajjon a közjegyző kinek tartozik bemutatni azokat a végrendeleteket, amelyeket maga nem hirdethet ki, mert a végrendeletkező hagyatéka ügyében eljárni nem illetékes. A kérdés határtalan fontosságú, mert a letett végrendelet alaki érvényét teszi kockázatosná, ha azt illetéktelen hatósági közeg bontja fel*. Ebben a kérdésben ellentétes nézetnek tehát egyáltalán nem szabadna előfordulni. Miután mindkét szerző illusztris művelője az örökösödési eljárásnak és mégis ellentétes álláspontra jutottak, szükségesnek tartom e kérdést szerény tehetségemhez mérten minden oldalról megvilágítani, e köz-

* ? — Szerk.

löny olvasói előtt, akiket a kérdés elsősorban legközvetlenebbül érint.

Egyik kir. közjegyző e kérdésben azt az álláspontot foglalta el, hogy a közjegyző a nála levő végrendeletet vagy az illetékes közjegyzőnek vagy a bíróságnak mutatja be.

Egyik kartársam pedig az örökösödési eljárásról szóló könyvének 26. és 30-ik oldalán pedig azt az álláspontot foglalta el, hogy a nem illetékes közjegyző a nála levő végrendeletet a székhelyén lévő járásbíróságnak mutatja be.

Melyik tanítást kövessük? Az anyagi felelősség tudatában nyugodtan vállalhatjuk-e vajjon azt a kockázatot, hogy egy letétbe helyezett végrendeletet az illetékes közjegyzőnek mutatunk be kihirdetés végett, akkor, amikor a jog ezen ágának egyik jeles művelője ezzel ellenkező álláspontra jut. Önkéntelenül is felmerül a felelősség kérdése és ezzel az opportunus álláspontja, mindaddig, amíg illetékes helyről el nem hangzik a legfelsőbb fórum megdöntetlen szava.

Ami a kérdés érdemét illeti, én magam is azon a nézetben vagyok, hogy a közjegyzőnek nem áll jogában az általa felvett vagy nála letett végrendeleteket az illetékes közjegyzőnek kihirdetés végett átadni.

E kérdésben a szigorú törvénytárgyaló álláspontjára kell helyezkedni és ennél fogva a törvény szószerinti szövegéhez kell alkalmazkodni, mert magyarázatnak oly esetben, amikor *valamely cselekmény teljesítése súlyos jogkövetkezményekkel jár, helye nem lehet.*

E kérdést az Öe. 25. §-a szabályozta a novella előtt, mert egyedül e szakasz rendelkezett azon kérdésben, hogy a végrendelet kinek adandó az örökhagyó elhalálása után. Ennek a törvényszakasznak harmadik bekezdése a következőket tartalmazza: „A kir. közjegyző a nála levő vagy neki átadott végrendeletet a székhelyén levő királyi járásbíróságnak *tartozik* bemutatni“.

Ugyanezen törvényszakasz első bekezdése szerint az, aki az örökhagyó végrendeletét őrzi, köteles azt a haláleset felvételére jogosított közegnek átadni, vagy pedig saját választása szerint a hagyatéki eljárásra illetékes vagy a legközelebbi járásbíróságnak átadni.

A törvényszakasz második bekezdése pedig azt mondja ki, hogy a hagyatéktárgyalás elrendelése után a végrendeleteket a tárgyalás vezetésével megbízott közjegyzőnek is át lehet adni.

Amíg tehát a közjegyző minden végrendeletet (azt is, amelyet a második bekezdés szerint adtak át neki) a székhelyen levő járásbírósnak tartozott kihirdetés végett bemutatni, addig a közjegyzőn kívül minden más személy őrizetében levő végrendeletet tetszése szerint mutathatta be akár a haláleset felvevő közegnek, a közjegyzőnek, vagy a járásbírósnak.

Abban, hogy a fenthivatkozott szakasz harmadik bekezdésének rendelkezése szerint a közjegyző a nála levő vagy hozzájuttatott végrendeletet a székhelyén levő járásbírósnak tartozott bemutatni, nézeteltérésnek még csak árnyéka sem merülhetett fel soha. Miután pedig a fenti szakasz harmadik bekezdését az Öen. meg nem változtatta, ennél fogva az teljes egészében érvényben levőnek tekintendő. Miután e bekezdés teljesen önálló és önmagában befejezett rendelkezést tartalmaz, nem ront ezen az sem, hogy a szakasz első és második bekezdését az Öen. 16. §. részben megváltoztatta, — aminthogy nem változtat ezen az sem, hogy az Öen. 5-ik §-a gyökeres változtatást eszközölt a végrendelet kihirdetése körül. Valamely törvény imperatív jellegű rendelkezését csak egy hasonló imperatívus rendelkező törvény vagy törvényerejű rendelet helyezheti hatályon kívül. Ilyen rendelkezést az Öen.-ban nem találtam.

Az Öen. 5. §-a felruházta az illetékes közjegyzőt azzal a joggal, hogy végrendeleteket kihirdethessen. Ezzel áttörte azt az elvet, hogy végrendeleteket csupán járásbírósnak hirdethet ki. Ez a rendelkezés kétségtelenül meg kellett, hogy változtassa az Öe. 25. §-ának azon részeit, amelyek ezzel ellentétesek. E változtatás nélkül ugyanis csupán a hagyatéktárgyalás elrendelése után lehetett volna végrendeletet az illetékes közjegyzőnek átadni. Az Öen. 16. §-ának harmadik bekezdése tényleg ki is mondja, hogy az Öe. 25. §-a első és második bekezdése akként módosul, hogy a 7-ik §. hetedik bekezdése szerint illetékes közjegyzőnek az örökhagyó halálától kezdve lehet átadni a végrendeleteket. Ezzel az Öe. 25. §. második bekezdését összhangba hozta aki az Öen. 5. szakaszával, amennyiben megállapította, hogy az örökhagyó végrendeletét őrizi, az azt átadhatja a haláleset felvevő közegnek, vagy választása szerint az eljárásra illetékes királyi járásbírósnak, avagy a legközelebbi járásbírósnak, vagy az illetékes közjegyzőnek és pedig

nemcsak a tárgyalás elrendelése után, hanem a végrendelező halála után azonnal, mert az illetékes közjegyző az Öen. 5. §-a alapján a nála levő vagy másként hozzájutott végrendeleteket az örökhagyó halála után azonnal kihirdetheti. Ez tehát az Öen. 16. §-a által eszközölt változtatás, amely egyedüli. Az örökösödési eljárási novella más rendelkezést, amely kifejezetten az Öe. 25. §-a vonatkozna, nem tartalmaz. Abban a kérdésben tehát, hogy a közjegyző az általa ki nem hirdetett végrendeleteket ezentúl is a székhelyén levő járásbírósnak tartozik bemutatni, változás be nem állott. Ez szerintem a kérdés eldöntésénél már elegendő.

Szándékosan hagyta-e a törvényhozó meg az Öen. 25. §-nak harmadik bekezdését, vagy csak törvényszerkesztési hiba, annak elbírálására nem érzem magamat hivatottnak. Vagy talán az vezette a törvényhozót, hogy a közjegyzőt nem akarta kitenni annak, hogy az általa felvett vagy nála letett végrendeletet alaki kellékei tekintetében más, mint a királyi járásbírósnak bírálhassa felül? Lehet! Szándékosan használok itt „az általa felvett vagy nála letett“ kifejezést s ezt a következőkkel akarom megvilágítani.

A R. n. 18-ik szakaszának második bekezdésében a következők foglaltatnak. Ha a végrendeletet a hagyatéki bíróság hirdeti ki: „az örökösödési eljárásra nem illetékes királyi közjegyző által felvett vagy ilyen kir. közjegyzőnél letett végrendeletet a hagyatéki bíróság kihirdetés után eredetiben visszaadja a bemutató kir. közjegyzőnek stb“.

Ebből tehát nyilvánvaló mindenekelőtt, hogy a nem illetékes közjegyző a nála letett vagy általa felvett végrendeletet a hagyatéki bíróságnál is bemutathatja kihirdetés végett. Miután pedig sehol sincs megemlítve az, hogy mely esetek azok, amelyekben a nem illetékes közjegyző a hagyatéki bíróságnál mutathatja be a végrendeletet, s miután az Öe. 25. §-ának harmadik bekezdése a novella által változást nem szenvedett, kétségtelen a törvényhozó szándéka, hogy a nem illetékes közjegyző minden általa felvett és nála letett végrendeletet a hagyatéki bíróságnak bemutatni köteles. Semmi kétséget nem hagy ez irányban a fenti rendelkezés, hiszen abban kifejezetten nem illetékes közjegyzőről és hagyatéki bíróságról van szó.

Kibontakozásul szolgál itt még a R. n. 17. §-a. Ez intézkedik a végrendeletek kihirdetése módjáról. E szakasz hatodik bekezdése akként rendelkezik, ha a végrendeletet közjegyző hir-

deti ki, úgy a Öe. 28. és 29. szakaszait megfelelően kell alkalmazni, vagyis a közjegyző a kihirdetés körül ugyanazt az eljárást tartozik követni, mint a járásbiróság. S hozzáteszi, hogy *ehhez képest* más közjegyző által bemutatott végrendeletet ezen közjegyző jelenlétében kell kihirdetnie az illetékes közjegyzőnek. A R. n. ez a rendelkezése teljesen egyezik az Öe. 28. §-ának első bekezdése második mondatával, amennyiben ugyanis a közjegyző által bemutatott végrendeletet a királyi járásbiróság is tartozik határnap kitűzése mellőzésével azonnal kihirdetni.

E rendelkezésben tehát nincsen novum. A novum abban van, hogy a novella első rendelkezése, *expressis verbis* a közjegyzőnek közjegyzőnél eszközendő végrendelet-bemutatásáról említést tesz, tehát ennek lehetőségét megállapítja.

Egybevetve már most az Öe. 25. szakaszát az ezt megváltoztató Öen. 16. §. továbbá az Öen. 5. §-át a R. n. 18. § 2. bekezdésével, és 17. §. 6. bekezdésével, szerény nézetem szerint a következő szabályt vélem felállíthatni a végrendeletnek kihirdetés végetti bemutatása körül:

Az eljárásra nem illetékes közjegyző az általa felvett vagy nála letett végrendeleteket a székhelyen levő kir. járásbiróságnak tartozik bemutatni, míg az örökhatályos halála után kihirdetés végetti átadott végrendeleteket az illetékes közjegyzőnek mutathatja be kihirdetés céljából.

Előrebocsátottam már, hogy maga a törvény holt betűje a következtetésre jogot nem ad; jogot ad azonban erre a törvény és rendelet ellentmondó rendelkezéseinek kiegyeztető mérlegelése és magyarázata. Én ezt így látom, hogy jól látom-e, azt az olvasóra bízom.

K Ö Z L E M É N Y E K.

Halálozás. Kegyeletes megemlékezésül közöljük, hogy *Kamarás Imre* Bácsalmáson 43 éven át működött kir. közjegyző, Bács-Bodrog vármegye törvényhatósági bizottságának tagja stb. 81. életévében f. é. május hó 5. napján elhalálozott.

Emlékét kegyelettel őrizzük meg.

A m. kir. igazságügyminiszter az igazságügyi tárca költségvetésének f. é. május hó 10-i képviselőházi tárgyalása alkalmával röviden, de annál szebb szavakban emlékezett meg karunkról, mondván hogy:

a közjegyzői testülettel szemben legteljesebb elismerését fejezi ki; az örökösödési eljárás reformja a közjegyzőkre jelentős munkatöbbletet hárít, a közjegyzők az ezzel járó teendőiket is kitünően végzik.

A pécsi vándorgyűlés. A folyó évi május hó 27-29. napjain Pécsen megtartandó rendkívüli egyleti közgyűlésünk (vándorgyűlésünk) programja a következő:

26-án, szombaton Pécsen közös vacsora a „Nádor“ szálloda éttermeiben.

27-én, (pünkösd vasárnapján) reggel 8 órakor szent mise a török emléket képező belvárosi plébánia templomban.

9 órakor a közgyűlés a városháza tanácstermében.

2 órakor társasvacsora a „Pannonia“ szálloda külön termében.

4 órakor az európai hírű pécsi székesegyház és az ahhoz kapcsolódó régiségek — IV. századbéli műemlékek — s a város nevezetesebb régiségeinek megtekintése szakszerű kalauzolással mellett.

Este 9 órakor társasvacsora a Kaszinó kerthelyiségében.

28-án reggel 9 órakor kirándulás auton a „Szent István“ szénbányába, esetleg az aknába is leszállással. Onnan hazajövet, a szénmosó telep és villamos műveknek, valamint a Mecsek hegység egyik magaslatáról a város és vidékének áttekintése.

Déli 1¹/₂ órakor társas ebéd a „Nádorban“.

D. u. 3 órakor indulás külön motorkocsi vonaton a siklósi várhoz és onnan Harkány fürdőbe, ahol társas vacsora lesz.

29-én, reggel 9 órakor esetleg a közgyűlés folytatása, esetleg a város egyéb nevezetességeinek (pl. a Zsolnay-gyárnak) megtekintése.

1 órakor ebéd és ebéd után elutazás.

A rendkívüli közgyűlés tárgysorozata a következő:

1. Elnöki megnyitó.

2. Pálffy Gyula dr. pécsváradi kartársunk előadást tart arról, hogy „hatósággá kell-e átalakulni a kir. közjegyzőnek ahhoz, hogy az örökösödési ügyeket egészen önállóan intézze el?“

3. Rónay Károly dr. budapesti kir. közjegyző, egyesületi elnök előadást tart és indítványt tesz „a korlátolt felelősségű kereskedelmi

társaságok intézményeinek remélhető hatása a kir. kincstár és kir. közjegyzőség érdekeire“ címen.

4. Szemerjay-Petrán Tibor dr. budapesti kartársunk értekezése „A kir. közjegyzőség jövőjéről.“

5. Olchváry László nagykállói kir. közjegyző indítványa a közjegyzői nyugdíj ügyében.

6. Gálffy Ferenc dr. kir. közjegyzőhelyettes előadása a kir. közjegyzőhelyettesek jogállásáról.

Ezen előadások mindegyikét vita követi.

7. Elnöki záróbeszéd és indítvány.

Itt jegyezzük meg, hogy az egyesületi elnök szives közbenjárására a kereskedelmügyi miniszter a gyűlés résztvevőinek a használandó vonatnemnek és kocsiosztálynak megfelelő, május 26—29. Pécsig és vissza érvényes félárú vasuti jegy kedvezményt engedélyezett.

Községi előjáróságok, mint hiteles helyek. A Budapesti Közlöny 1928. évi május hó 2. napján megjelent 100. számában közli a m. kir. földmivelésügyi miniszter urnak 83700/1928. F. M. számú rendeletét a tejtermékeknek állami ellenőrző jeggyel való ellátásáról szóló 1925 :X. törvénycikkének életbeléptetéséről és végrehajtásáról.

E rendeletről — tárgyát tekintve — aligha gondolhatta volna bárki is, hogy azzal e lap hasábjain is érdemes lesz foglalkozni s mégis tartalmaz ez a rendelet egy olyan, bár nem kötelező, hanem csak fakultatív rendelkezést, mely oly hatáskörrel ruházza fel a községi előjáróságokat, aminő hatáskörrel azok eddig tudomásom szerint nem bírtak. A községi előjáróságok hatáskörének ez a kiterjesztése egyuttal sérti a kir. közjegyzőknek a közjegyzői törvényben biztosított hatáskörét és oly veszedelmes precedenst képez, mely — ha az változatlanul fennmarad és esetleg a többi szakminiszteriumok részéről utánpótlásra talál — alkalmas arra, hogy idővel az okiratok másolatainak hitelesítését, vagyis a törvény szerint a kir. közjegyzők hatáskörébe tartozó tanúsításoknak egy nemét, ebből a hatáskörből a községi előjáróságok hatáskörébe vigye át. Ez pedig oly veszedelmet rejt magában, mely ellen a közjegyzői karnak szerény véleményem szerint — tekintve a másolatok hitelesítésének minimális díját — igazán nem anyagi, hanem elvi szempontok miatt védekeznie kell.

De lássuk magát a rendeletet. Ennek 3. §-a a 4. bekezdés

1. és 2. pontjaiban felsorolja azokat az okiratokat, melyeknek hitelesített másolatát a kérvényezőnek kérvényéhez mellékelnie kell, ezt követőleg pedig ugyanennek a §-nak 6. bekezdése így szól: „A másolatok hitelesítését a községi előjáróság is teljesítheti.“

Hogy ez mit jelent és a közjegyzői intézményre nézve minő veszedelmet rejt magában azt a fentiekben voltam bátor kifejtteni s a fent előadottakhoz még csak annyit vagyok bátor hozzátenni, hogy a községi előjáróságok hatáskörének ilyen, törvényen nyugvó rendelkezéssel ellentétes kiterjesztése, hiteles helyként való szerepeltetése oly tanúsításokat illetőleg, melyeket a közjegyzői törvény a kir. közjegyzők hatáskörébe utal, alkalmas arra, hogy az egyszerű falusi lakosság körében a két intézmény összetévesztésére adjon alkalmat, még pedig a közjegyzői intézmény rovására.

E sorok célja — amennyiben az helyesléssel találkozok — az illetékes körök figyelmét felhívni a fentirt rendeletben rejlő veszedelmes precedensre, annak esetleges következményére és arra, miszerint igyekezzenek az igazságügyminiszter urnál odahatni, hogy a földmivelésügyi miniszter úr rendeletének a közjegyzői intézményre sérelmes egyetlen mondatát helyezze hatályon kívül.

Mándi András dr. debreceni kir. közj. hely.

Az osztrák Notariats-Zeitung legutóbbi füzeteiben részletesen foglalkozik a magyar jogélet újabb jelentős eseményeivel.

Méltatva a magyar polgári törvénykönyv javaslatának nagyjelentőségét, részletesen tárgyalja a magánjogi jogalkotás két újabb törvényét, ú. m.

a jelzálogjogról s a valorizációról szóló törvényeket.

Közlönyünkre hivatkozva külön cikkben foglalkozik az örökösödési eljárás novellájával s ismertette az új eljárást arra a conclusiora jut, hogy — mint a magyar közjegyzői kar is reméli — a nemvítés hagyatékok teljes elintézése rövid időn belül a kir. közjegyzők hatáskörébe fog utaltatni.

A közjegyző köteles székhelyén lakni. A Polg. Törvk. Jog Tára IX. kötet 5. számában olvassuk az alábbi határozatot.

A kamara megtámadott határozata rendelkezésképen csak azt foglalja magában, hogy a kamara felhívta a nevezett közjegyzőt, hogy székhelyén állandó és rendes lakást tartson, vagyis hogy állandóan és rendszeresen a székhelyén lakjék. Minthogy az 1874 :XXXV. t.-c. 51. §-ából az következik, hogy a közjegyzőnek a székhelyén kell laknia, ennél fogva a kamara határozata megfelel a tör-

vénynek és egyben kellőképen indokolva is van azzal, hogy a p...-i kir. járásbiróság elnökének 1927. évi július hó 28-án 1927. El. IX. A. 12. szám alatt a kamarához intézett értesítése szerint a nevezett kir. közjegyző nem lakik a székhelyén és hivatalos teendőinek ellátása céljából hetenkint 1—2 napon jelenik meg az íródjában. Ennek az értesítésnek nem mond ellent a kir. közjegyző részéről csatolt 6443/1927. számú helyhatósági bizonyítványnak tartalma sem és így ennek a bizonyítványnak a dolog értelmében semmi sulya nincsen, mert az említett hatósági bizonyítvány csak azt tanúsítja, hogy a kir. közjegyző minő helyiségeket bérel P...-ban. De hogy rendszeren bennük is lakik, arról a bizonyítvány nem szól. Ami pedig ennek a helyhatósági bizonyítványnak azt az adatát illeti, hogy P...-ban nincs olyan üres lakás, amely egy héttagu család elhelyezésére alkalmas lenne, ez azért tárgytalan, mert a közjegyzői kamara felhívása természetesen csak a közjegyző személyére vonatkozik, de nem vonatkozik a közjegyző családjára.

A közjegyzői kamara az ezuttal felülvizsgált határozatában a p...-i kir. járásbiróság elnökét felkérte, hogy hozza tudomására a kamarának vajjon a kir. közjegyző a felhívásnak eleget tett-e. A fellebező kir. közjegyző a határozatnak ezt a részét különösen sérelmesnek tartja és ennek megváltoztatását is kérte. A járásbiróság elnökéhez intézett ez a megkeresés azonban nem tartozik a határozat érdemi részéhez, hanem ez csak eszköze annak, hogy a kamara a határozata eredményéről meggyőződjék. Ez ellen tehát fellebbezésnek helye nincsen, még pedig annál kevésbbé, mert a kamarának a járásbiróság elnökéhez intézett megkeresése sem törvénybe, sem egyéb szabályba nem ütközik; már pedig a kamara a határozata foganatba vételének ellenőrzésére olyan törvényes eszközök választhat, aminőt éppen belátásához képest célszerűnek tart. (K. — Pk. VI. 7417/1927. 5. sz.)

A kamat-döntvények. *A m. kir. Kúria jogegységi tanácsának 33. számú polgári döntvénye.*

Lehet-e az 1923:XXXIX. t.-c. 2. §-ának első bekezdésében meghatározott magasabb kártérítési összeget megállapítani az olyan pénztartozás után, amelynek keletkezése óta a pénz értéke számbavehető módon már nem csökkent?

Határozat:

Az 1923:XXXIX. törvénycikk 2. §-ának első bekezdése szerint járó magasabb kártérítést olyan pénztartozás után is meg lehet állapítani, amelynek keletkezése óta a pénz értéke számbavehető módon már nem csökkent.

Indokolás:

Az 1923:XXXIX. törvénycikk a magán jogcímen alapuló pénztartozások késedelmes teljesítése esetében késedelmi kamat helyett kártérítés fizetésére kötelezte az adóst és indokolta ezt azzal, hogy a gazdasági viszonyok bizonytalansága következtében a hitelező a pénztartozásnak az adós részéről késedelmesen történt teljesítése folytán a törvényes késedelmi kamat mértékét meghaladó kárt szenved részint pénzünk értékének állandó romlása miatt, részint pedig azért, mert a hitelező a késedelem ideje alatt pénzét a békebeli időkhöz képest magasabb nyereséget biztosító módon helyezhete volna el és használhatta volna fel.

Az 1925:XXXVII. törvénycikk meghozatala idején pénzünk értéke már hosszabb idő óta állandó volt s ennek ellenére jelentette ki a törvénycikk indokolása, hogy az akkori gazdasági helyzet, különösen a hitelszerzés ismert nehézségei még nem engedik meg a régi kamattételekhez való visszatérést és a pénztartozás késedelmes teljesítése az akkori hitelviszonyok közt is olyan hátrányokkal sújtaná a hitelezőt, amelyeket a törvényes késedelmi kamat kellően nem kárpótolna és ezért hosszabbította meg bizonytalan időre az 1923:XXXIX. törvénycikk hatályát.

Mint hogy ezek szerint az 1925:XXXVII. t.-c. pénzünk értéke állandósulásának tudatában és ezt a körülményt is megfontolva hosszabbította meg az 1923:XXXIX. t.-c. hatályát, a jogegységi tanács nem látott törvényes alapot arra, hogy az 1923:XXXIX. t.-c. 2. §-ának első bekezdését olyan pénztartozásokra korlátozza, amelyek keletkezése óta pénzünk értéke számottevő módon csökkent, hanem a szóban lévő vitás kérdést úgy döntötte el, hogy a 2. §. első bekezdése szerint járó magasabb kártérítést olyan tartozások után is meg lehet állapítani, amelyeknek keletkezése óta a pénzünk értéke számbavehető módon már nem csökkent.

Önként értendő, hogy ez a szabály nemcsak az értékében állandósult koronában, hanem a pengőben vállalt pénztartozásokra is kiterjed.

A m. kir. Kúria jogegységi tanácsának 34. számú polgári döntvénye.

Ha a késedelmes adós pénztartozását akár bírói ítélet, akár szerződés alapján átértékelt (valorizált) összegben köteles fizetni, ebben az esetben a tőketartozás után csak a törvényes késedelmi kamat jár-e, avagy pedig az 1923:XXXIX. t.-c. 2. §-ának második bekezdésében meghatározott mérsékelt összegű kártérítés, amelyet a bíróság adott esetben a törvényes késedelmi kamat mértékéig szállíthat le?

Határozat:

Ha a késedelmes adós pénztartozását akár bírói ítélet, akár szerződés alapján átértékelt (valorizált) összegben köteles fizetni, ebben az esetben az 1923:XXXIX. t.-c. 3. § a, illetve az 1925:XXXVII. törvénycikk értelmében a késedelem idejére az 1923:XXXIX. t.-c. 2. §-ának második bekezdésében meghatározott mérsékelt összegű kártérítés jár, amelyet azonban a bíróság a törvényes késedelmi kamat mértékéig is leszállíthat.

Indokolás:

Az 1923. évi december hó 13. napján életbelépett 1923. évi XXXIX. törvénycikk a pénztartozás késedelmes teljesítése esetében a hitelezőt megillető kártérítésről intézkedik.

Ez a törvénycikk ugyanis a gazdasági és a pénzügyi viszonyokban beállott mélyreható változások folytán a hitelezőre az adós késedelméből származó nagyobb mérvű hátrány kiegyenlítése céljából a pénztartozás után a hitelezőnek nem törvényes késedelmi kamatot, hanem a tőkének bizonyos százalékában kifejezett kártérítési összeget biztosít.

A törvény 2. §-a a pénztartozás késedelmes teljesítése esetére kétféle kártérítést állapít meg: egy magasabb összegű kártérítést (első bekezdés) s egy mérsékelt összegű kártérítést (második bekezdés). Mindkét kártérítés százalékmagasságát a minisztérium rendelettel állapítja meg. (Az idevonatkozó intézkedéseket a törvény alapján kibocsátott 8759/1923. M. E., a 8074/194. M. E. és a 4490/1927. M. E. számú rendeletek tartalmazzák).

Az 1923:XXXIX. t.-c. 3. §-a szerint „ha a késedelembe esett adós pénztartozását akár bírói ítélet, akár szerződés alapján a pénz értékében beállott csökkenés mértéke szerint átszámított (valorizált) összegben lenne köteles fizetni, ily esetben mindenkor csak 2. §. második bekezdésében megállapított összegű kártérítés jár, sőt a bíróság a tartozási összeg átszámítása (valorizálása) kapcsán a

késedelemmel járó ezt a mérsékelt kártérítést is leszállíthatja a törvényes késedelmi kamat mértékéig“.

Mivel az 1923:XXXIX. törvénycikknek hatályát, amely annak 9. §- értelmében csak két évre szól, az 1925:XXXVII. törvénycikk 1. §-a a törvényhozás további rendelkezéséig meghosszabította, újabb törvényes intézkedés pedig ebben az irányban nincs:

ezért az 1923:XXXIX. törvénycikk 3. §-ában foglalt s fentebb idézett rendelkezés jelenleg is érvényben van.

A m. kir. Kúria — újabb törvénykezési gyakorlatában — az átértékelve megítélt pénztartozások után járó mérsékelt kártérítés esetében sűrűn leszállt a törvényes kamat mértékéig, mert a valorizáltan megítélt pénztartozások lejáratára hova tovább az évek sorára nyúlik vissza, amely hosszabb időre visszamenőleg a törvényes késedelmi kamatot meghaladó kártérítés megítélése — vétkes késedelem fenn nem forgása esetében — az adósra rendszerint méltánytalanul súlyos teherként nehezednék.

Mindazonáltal mindaddig, amíg az 1923. évi XXXIX. t.-c. 3. §-a érvényében fennáll, hatályban levőnek kell tekinteni a szóbanforgó törvényszakasznak azt a rendelkezését is, hogy ha a késedelmes adós pénztartozását akár bírói ítélet, akár szerződés alapján átértékelt (valorizált) összegben köteles fizetni, ebben az 1923:XXXIX. t.-c. 3. § a, illetve a 1925:XXXVII. törvénycikk értelmében a késedelem idejére az 1923:XXXIX. t.-c. 2. §-ának második bekezdésében meghatározott mérsékelt összegű kártérítés jár, amelyet azonban a bíróság, ha ezt az eset körülményei indokolják, a törvényes késedelmi kamat mértékéig le is szállíthat.

A m. kir. Kúria jogegységi tanácsának 35. számú polgári döntvénye.

Megállapíthat-e a bíróság az 1877:VIII. t.-c. 9. §-ának rendelkezése alá nem eső pénztartozások után a lejáratig terjedő időre a felek kikötése alapján 8%-nál magasabb kamatot?

Határozat:

Az 1923:XXXIX. és az 1925:XXXVII. törvénycikkek nem érintik az 1877:VIII. törvénycikknek a kamatláb magassági meghatározó rendelkezéseit. Ehhez képest a bíróság az 1877:VIII. törvénycikk 9. §-a alá, vagy más törvény eltérő rendelkezése alá nem eső pénztartozások után a lejáratig terjedő időre a felek kikötése alapján évi 8%-nál magasabb kamatot nem állapíthat meg.

Indokolás :

III. Nem lehet kétség aziránt, hogy az 1925:XXXVII. törvény-cikkel hatályában meghosszabbított 1923:XXXIX. törvénycikk (az alábbiakban röviden: törvény) rendelkezései a törvény szószerint szövege értelmében egyáltalában nem terjednek ki a pénztartozásnak a lejárat előtti szakára. Ennek az értelmezésnek a helyessége nemcsak a törvény címéből nyilvánvaló, amely cím szerint a törvény a hitelezőt a „pénztartozás késedelmes teljesítése esetében“ megillető kártérítésről rendelkezik, hanem nyilvánvaló abból is, hogy a törvény szövege is mindenütt (pl. az 1., 3., 5. §-okban) az adós késedelmét emeli ki, mint a törvény alkalmazásának előfeltételét és hogy a törvény szerinti kártérítés általában a késedelmi kamat helyébe lép. A bevezetésben említett elvi kérdés eldöntése szempontjából tehát csak az kíván tüzetesebb méltatást, hogy lehet-e a törvényt kiterjesztően akképpen értelmezni, hogy rendelkezései a lejárat előtti időre is vonatkoznak, amely esetben az 1877: VIII. törvénycikknek a kamatot korlátozó rendelkezéseit a törvény hatályának idejére hatályon kívül helyezetteknek kellene tekinteni.

A jogegységi tanács felfogása szerint ilyen kiterjesztő értelmezésnek nem lehet helye. Igaz ugyan, hogy a törvény megalkotásának és hatálya meghosszabbításának egyik indoka az volt, hogy az akkori gazdasági viszonyok között túlnyomóan magasabb kamatot kötöttek ki és fizettek, mint amennyi a régebbi törvények szerint kiköthető, vagy kikötés nélkül is (törvény alapján) követelhető volt és így nem állt meg a többéaz a törvényhozói alapgondolat, hogy a készpénz reális elhelyezése rendszerint nem történik magasabb nyereséget biztosító módon, mint amilyent régebbi törvényeink meghozatalánál szem előtt tartottak. Az is igaz, hogy az említett helyzet, nevezetesen a hitelezési kamatok magas volta, még ma is fennáll. Mindazonáltal ezeknek a körölményeknek az adott esetben nincs súlyuk, mert világosan felismerhető a törvényhozónak az a szándéka, hogy a kamatkikötést (a lejárat előtti időre) korlátozó törvényes rendelkezéseket, tehát különösen az ezúttal tárgyalt 1877: VIII. törvénycikket hatályon kívül helyezni nem kívánta.

Erre mutat mindenekelőtt az, hogy a vonatkozó törvényjavaslat miniszteri indokolása világosan megmondja, hogy a törvényjavaslat rendelkezései: „kizárólag arra az esetre terjednek ki, amikor az adós kellő időben a pénztartozást nem teljesíti, vagyis késedelembe esik“. A javaslatnak — változatlanul törvényé lett

— 7. §-ához készült indokolása is úgy szól, hogy a „javaslat nem helyezi hatályon kívül sem az uzoratorvénynek, sem a kamatkikötést korlátozó többi törvénynek, rendelkezéseit, hanem csupán a késedelmi kamatra vonatkozó törvényes rendelkezések helyébe állít fel új szabályokat . . .“ stb. Kétségtelen ezekből, hogy a törvényhozónak az volt a szándéka, hogy a terheesebb rendelkezésekkel csak a késedelemben levő adóst sújtsa, de ne sújtsa azt az adóst, aki kellő időben teljesít.

A törvényhozásnak egy utóbbi rendelkezéséből is arra kell következtetni, hogy az 1923:XXXIX. törvénycikket hatályban létének ideje alatt maga a törvényhozás is akképen fogta fel, hogy az nem helyezte hatályon kívül a kamatláb magasságát megszorító törvényes rendelkezéseket. Jelesül a mezőgazdasági hitel megszerzését könnyítő egyes rendelkezésekről szóló 1925: XV. törvénycikk 3. §-a kimondja, hogy ebben a §-ban közelebbről megjelölt kölcsönök tekintetében „a kamatláb magasságát megszorító rendelkezések s az abból folyó következmények alkalmazást nem nyernek“. Nyilvánvaló, hogy a kamatláb magasságát megszorító rendelkezéseken az 1877: VIII. törvénycikket is kell érteni, amire nézve egyébként minden kétséget eloszlat az, hogy az előbb említett törvényre vonatkozó javaslatnak a 3. §-hoz készült miniszteri indokolása az 1877: VIII. törvénycikket zárójelben kifejezetten meg is említi, mint olyan törvényt, amelynek alkalmazását — szűkebb körben t. i. a záloglevélkölcsönökkel kapcsolatosan — ki kell zárni, mert az abban foglalt rendelkezések „a tényleges hitelezési viszonyoknak már nem felelnek meg és ebben a körben“ — t. i. a záloglevélkibocsátó intézetek részéről — „visszaéléstől nem kell tartani.“

Mindebből világos egyfelől az, hogy a törvényhozás az 1877: VIII. törvénycikket az 1925: XV. törvénycikk megalkotásakor élő törvénynek tekintette, de másfelől nyilvánvaló az is, hogy ugyanekkor tudatában volt annak is, hogy rendelkezései a „tényleges hitelezési viszonyoknak“ már nem felelnek meg. Éppen azért az 1877: VIII. törvénycikknek hatályát vesztett, vagy elavult volta mellett, nem lehet érvül felhozni a tényleges hitelezési viszonyokat, mert ezek a törvényhozó állásfoglalása mellett közömbösek.

A birói gyakorlat is túlnyomóan afelé hajlott, hogy az 1877: VIII. törvénycikk 9. §-a alá nem eső követelések után csak az esetben ítélt meg a lejárat előtti időre 8 százaléknál magasabb kamat, amidőn a magasabb kamatot a hitelező részére a felek

szándéka szerint a pénz értékének csökkenéséből eredő veszély viselésének ellenértékéül kikötöttnek kellett tekinteni. Ebben az esetben azonban a kamatkikötés az átértékelésre vonatkozó kikötést helyettesíti és lényegében véve az átértékelés iránti megállapodással esik egy tekintet alá. Ezek az esetek tehát a mostani döntés körén kívül esnek.

A kifejtettek alapján a jogegységi tanácsnak arra az álláspontra kellett helyezkednie, hogy az 1877: VIII. törvénycikknek a kamatlábra vonatkozó rendelkezései ma is hatályban vannak és ezért a tanács a rendelkező rész értelmében döntött. —

A m. kir. igazságügyminiszternek és a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 25.000/1928. I. M. számú rendelete a végrendelet nélkül elhalt alsóbbrendű katolikus papok hagyatéka tárgyában 1904. évi T. 107/15. szám alatt kiadott rendelet módosításáról.

Az örökösödési eljárásról szóló 1894: XVI. t.-c. 127. §-ában kapott felhatalmazás alapján az 1904. évi 107/15. szám alatt kiadott rendelet módosításaképpen a következőket rendeljük:

1. §.

Az 1904. évi T. 107/15. számú rendelet 2. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek:

Az örökösödési eljárásra a következő §-okban foglalt módosításokkal és kiegészítésekkel alkalmazni kell

az 1894: XVI. törvénycikknek és az azt módosító és kiegészítő későbbi törvényeknek, különösen az 1927: IV. törvénycikknek rendelkezéseit,

nemkülönben az 43.194/1895. I. M. szám alatt kiadott rendeletben és az azt módosító és kiegészítő későbbi rendeletekben, különösen a 11.000/1928. I. M. számú rendeletben foglalt rendelkezéseket.

2. §.

Az 1904. évi T. 107/15. számú rendelet 5. §-ának 1. bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

A hagyatékot hivatalból kell leltározni.

3. §.

Az 1904. évi T. 107/15. számú rendelet 6. §-ának 1. bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

Az örökösödési eljárásra illetékes kir. közjegyző, mihelyt a halálesetfelvételi ívet megkapja, hirdetményt bocsát ki, melyben

felhívja az örökhagyó hitelezőit, hogy követeléseiket a hirdetményben kitűzött határidő alatt nála jelentsék be.

4. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Rendeletek: 1.477/1928. M. E. sz. Az 1914—1918. évi világháború hősi halottai emlékének megünnepléséről szóló 1925. évi 2.519 M. E. számú kormányrendelet kiegészítése. B. K. 77.

5.000/1928. I. M. sz. Az 1908:XXXIX. törvénycikkben szabályozott birtokrendezési ügyekre vonatkozó szabályok módosítása és kiegészítése. B. K.

18.200/1928. I. M. sz. A trianoni szerződéssel az utódállamokhoz átszatolt területekről visszahozott telekkönyvek tárgyában 53.200/1925. I. M. szám alatt kibocsátott rendet kiegészítéséről. B. K. 80. sz.

63.108/1928. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényűzési és az általános forgalmi adó megállapítása szempontjából pengőértékre való átszámítása. B. K. 98. sz.

J U D I C A T U R A.

282. Válóperes megegyezés érvényessége. Az okirat tartalmából nyilvánvaló, hogy a felek a vagyoni jogok és kötelezettségek megállapítása mellett mesterséges bontó okot létesítettek abból a célból, hogy házasságuk közös megegyezéssel felbontásuk, ez a megállapodás pedig beleütközik a házassági jogról szóló törvénynek abba az elvébe, amely a házasságnak közös megegyezés alapján való felbontását kizárja.

Az alperes a másik fél részéről szem előtt tartott ama célnak a megvalósításában, hogy a házasság a házassági jogról szóló törvényben meghatározott bontó ok fennforgása nélkül bontassék fel, a maga részéről nemcsak hogy kifejezetten közreműködött, hanem eme cél megrealizálása esetére a maga érdekeinek előmozdítására ellenértéket is kikötött,

már pedig a szerződés tárgyává tett erkölcsstelen cél szolgálatában való együttes közreműködésével létrejött megállapodástól az anyagi jogi hatást teljesen megtagadja.

Az erkölcstelen ügylet abszolút, tehát mindenkire és nemcsak a felekre kiterjedő ebből a semmiségből önként következik, hogy azt sem a feleknek utólagos megerősítése vagy elismerése meg nem szünteti, sem a jogügylet megtámadásának időpontja arra befolyással nincs és annak lebonyolítása és teljesítése sem jogosítja fel a szerző felet arra, hogy az annak alapján elért vagyoni előnyt kellő gazdasági és erkölcsi alap nélkül megtarthassa, hanem a kétoldalú turpis causa feltétele mellett létrejött megállapodásból folyó követelés is bírói jogsegélyben részesül annyiban, amennyiben az annak alapján kapott szolgáltatás megtartása a hozzá jutott felet a másiknak hátrányára méltatlanul gazdagítaná.

A fellebbezési bíróság azonban annak a kérdésnek a tisztázására ki nem terjeszkedett, hogy van-e az alperes vagyonában a jogalap nélküli szerzés értékéből valami és ha igen, mennyi, — az erre vonatkozó tényállás megállapítása pedig annál kevésbé volt mellőzhető, mert felperes az okirat érvénytelenítésének kimondása iránt előterjesztett kérelemmel kapcsolatban előterjesztette azt a kérelmét, hogy kártérítési igénye az alperessel szemben állapíttassék meg, s ebben a kérelemben, mint többen, bentfoglaltnak tekintendő az a kérelem is, hogy amennyiben a természetbeni restitutio nem volna lehetséges, az alperes felperesnek a gazdagodás korlátai között elszenvedett kárát térítse meg. (K.III.5269/1927.)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

— **sz.** Bár több oldalról megerősítést nyert, mégis téves volt az információ. Meggyőződést szereztünk ugyanis arról, hogy *a budapesti kamara elnöke, bár az időtájt ágybanfekvő beteg volt, intézkedett az iránt, hogy elhunyt kartársunk ravatalára a kamara részéről díszes szalaggal ellátott koszorú helyeztessék el*, ami meg is történt.

Múltkori sorainkat tehát *ebben a részben* loyálisan és nagy megelégedéssel rektifikáljuk.

K. Az Öen.-val kapcsolatos új ténykedésekre vonatkozó díjrendelet — úgy tudjuk — most már napok múlva megjelenik.

Kívánatos is, hogy ez mostmár tényleg mielőbb megtörténjék, mert a rendelet hiánya már fennakadásokat okoz, amiről több kartárs panaszkodik.

L. Lépéseket tettünk abban az irányban, hogy az óvadékképes értékpapírok megbízható összeállítása rendelkezésünkre bocsáttassék, mihelyt megkapjuk, azt lapunkban közzé fogjuk tenni.

38. Közjegyzőhelyettes 10 évi helyettesi praxissal **helyettesi** állást keres. Dr. Uray László Budapest, X. Pongrác-ut 17. L. I.

39. Róm. kath. nős, kir. közjegyzőhelyettes 8 évi gyakorlattal és német nyelvjogositvánnyal **helyettesi** állást keres.

40. Gyakorlott, fiatal, keresztény közjegyzőhelyettes lehetőleg erdős-dombos vidéken, vagy nagyobb városban május vagy június havi belépéssel **helyettesi** állást keres. Debreczeny Dezső dr. isvárdá.

41. Gyakorlott közjegyzőhelyettes, aki a kiskunfélegyházai második közjegyzői állásban közel másfél évig hivatalból kirendelve működött, — ezen állás megszüntetése folytán további **helyettesi** alkalmaztatást keres. Rámer Elek dr. Kiskunfélegyháza.

42. Doctor iuris 2 évi ügyvédjelölti gyakorlattal Budapesten vagy nagyobb vidéki városban **közjegyzőjelölti** alkalmaztatást keres.

43. Volt telekkönyvvezető s önálló betétszerkesztő, 38 éves, családos, róm. kath., ki 14 évi telekkönyvi praxissal — s a közjegyzői irodai teendőkben és hagyatéki ügyek előkészítésében teljes jártassággal bír, **közjegyző-segédi** állást keres.

44. Idősebb, 18 évi gyakorlattal bíró s 15 évig egy helyben működött kitünő bizonyítványokkal rendelkező vidéki **közjegyző-segéd** aki úgy a telekkönyvi, mint a hagyatéki ügyek minden ágában teljes jártassággal bíró önálló munkaerő, megfelelő állandó alkalmaztatást keres.

45. Több évi közjegyzői gyakorlattal bíró, előkelő társadalmi állású **közjegyző-segéd** Budapesten vagy környékén kitünő ajánlással állást keres.

46. Vidéki kir. közjegyző gyakorlott **közjegyző-segédet** keres.

47. Telekkönyvi és hagyatéki ügyekben teljesen jártas jó írású, nőtlen, **segéd** esetleg **jelölt** vidéki közjegyzői irodába kerestetik.

48. Vidéki közjegyzői irodába **jelölt, segéd** vagy **írnok** kerestetik.

Ezenkívül is számos állást kereső helyettes, jelölt, segéd, írnok és gépirókisasszony nyilvántartásban.

Felkérjük az alkalmazottat és alkalmaztatást keresőket, hogy amennyiben közvetítésünk sikerrel jár, szíveskedjenek az eredményt velünk közölni, nehogy régen betöltött állások és elhelyezkedett állástkeresők nyilvántartása felesleges munkával járjon s levelezést okozzon.